

اوتیسم چیست؟ علائم، علت و درمان بیماری اوتیسم

اوتیسم یا اختلال طیف اوتیسم (ASD) اصطلاح گسترده‌ای است که برای توصیف گروهی از مشکلات عصبی مرتبط با رشد مغز (شرایط عصبی رشدی) مانند سندرم اسپرگر، اختلال تجزیه‌ای در دوران کودکی و شکل نامشخصی از اختلال نافذ رشد استفاده می‌شود. این وضعیت بر نحوه درک و معاشرت فرد با دیگران تأثیر می‌گذارد و باعث ایجاد مشکلاتی در تعامل اجتماعی و ارتباطات می‌شود.

معمولاً اوتیسم باعث بروز الگوهای رفتاری محدود و تکراری می‌شود و از نظر علائم و شدت بسیار متغیر است. اغلب کودکان مبتلا در سال اول زندگی خود علائم اوتیسم را نشان می‌دهند. اگرچه هیچ درمان قطعی برای این اختلال وجود ندارد اما در صورت عدم تشخیص به‌موقع و شروع ترابی‌های زودهنگام و فشرده، در نهایت این وضعیت باعث ایجاد مشکلاتی در مدرسه و محل کار می‌شود. برای دریافت یک پاسخ جامع برای سوال بیماری اوتیسم چیست و چه علائمی دارد؟ با ما همراه باشید!

علائم و نشانه‌های اوتیسم

طبق تحقیقات اختلال اوتیسم در پسران بیشتر از دختران دیده می‌شود. برخی از کودکان علائم اوتیسم را در اوایل دوران نوزادی در قالب کاهش تماس چشمی، عدم پاسخ به نام خود یا بی‌تفاوتی به اطرافیان نشان می‌دهند. سایر کودکان ممکن است در چند ماه یا چند سال اول زندگی به طور طبیعی رشد کنند، اما ناگهان بین سنین ۱۲ تا ۲۴ ماهگی گوشه‌گیر و پرخاشگر شوند و مهارت‌های زبانی (گفتاری) و ارتباطات اجتماعی را با تاخیر بروز دهند.

اصولاً هر کودک مبتلا به اختلال طیف اوتیسم دارای یک الگوی رفتاری منحصر به فرد با شدت متفاوت است. برخی از کودکان مبتلا در یادگیری مشکل دارند و برخی نشانه‌هایی از کم‌هوشی دارند. سایر کودکان مبتلا از هوش طبیعی و بالایی برخوردارند و به سرعت مطالب را یاد می‌گیرند، اما در برقراری ارتباط، به کار بردن یافته‌های خود در زندگی روزمره و سازگاری با موقعیت‌های اجتماعی مشکل دارند. به طور کلی اختلال طیف اوتیسم دو نشانه و علامت بارز زیر را دارد.

RAHSA PATHOBIOLOGY GROUP
گروه پاتوبیولوژی رهسا

Clinical - Pathology - Genetic
ISO Certificates 15189 - 10004 - 9001

مشکل در برقراری ارتباطات و تعاملات اجتماعی معمولاً این نشانه طبق ساختار زیر قبل از ۵ سالگی ظاهر می‌شود:

- از بدو تولد: مشکل نوزاد در حفظ تماس چشمی
- تا ۹ ماهگی: عدم پاسخ نوزاد به نام خود و نشان ندادن حالات چهره برای انعکاس احساساتی مانند تعجب یا عصبانیت
- تا ۱۲ ماهگی: درگیر نشدن کودک خردسال در بازی‌های تعاملی با دیگر بچه‌ها و استفاده نکردن از دست برای برقراری ارتباط
- تا ۱۵ ماهگی: عدم بروز علائق خود با دیگران
- در ۱۸ ماهگی: نگاه نکردن کودک به جایی که دیگران اشاره می‌کنند.
- در ۲۴ ماهگی: عدم درک احساسات دیگران مانند وضعیت غمناک آن‌ها
- تا ۳۰ ماهگی: عدم شرکت کودک در بازی‌های تجسمی مانند مراقبت از عروسک نوزاد
- در ۶۰ ماهگی: عدم شرکت کودک در بازی‌های نوبتی با سایر کودکان

بروز الگوهای محدود یا تکراری در رفتار یا فعالیت‌ها

اصولاً اوتیسم پنهان یا اوتیسم غیرکلامی شامل بروز علائم مربوط به حرکات و رفتارهای بدن مانند موارد زیر است:

- انجام مداوم حرکات تکراری مانند تکان دادن بازوها، چرخیدن یا دویدن به جلو و عقب
- تکرار مستمر کلمات یا عباراتی که قبلاً شنیده شده‌اند
- ناراحت شدن از تغییرات جزئی
- تمرکز شدید روی قسمت‌هایی از اشیاء، مانند چرخ کامیون اسباب‌بازی یا موهای عروسک
- واکنش‌های غیرعادی به صداها، بوها و مزه‌ها
- علائق وسواس‌گونه به برخی از چیزها
- نگرانی یا استرس بیش‌ازحد
- داشتن توانایی‌های استثنایی مثلاً در موسیقی یا ثبت اطلاعات در حافظه
- ترجیحات غذایی خاص و خوردن تنها چند نوع غذا

- الگوهای خواب غیرمعمول
- کمبود تمرکز و بروز رفتارهای بیش‌فعالی یا تکانشی

حالت متفاوت چهره کودکان اوتیسم در همه بچه‌ها صدق نمی‌کند. به‌همین دلیل، لازم است بیشتر به الگوهای رفتاری و حرکتی کودکان توجه شود.

علل موثر در بروز اوتیسم

اختلال طیف اوتیسم هیچ علت شناخته‌شده‌ای ندارد. با توجه به پیچیدگی این اختلال و این واقعیت که علائم و شدت آن در افراد مختلف متفاوت است، احتمالاً هم ژنتیک و هم محیط در ابتلا به آن نقش دارند. بنابراین می‌توان ادعا کرد که اوتیسم بیماری ژنتیکی است یا اوتیسم ارثی است.

به نظر می‌رسد چندین ژن مختلف در بروز اوتیسم نقش دارند. برای برخی از کودکان، این اختلال می‌تواند با ابتلا به یک اختلال ژنتیکی مانند سندرم رت یا سندرم X شکننده مرتبط باشد. برای سایر کودکان، تغییرات ژنتیکی (جهش) در ژن‌های موثر در رشد مغز ممکن است خطر بروز اوتیسم را افزایش دهند. اگرچه برخی از جهش‌های ژنتیکی ارثی هستند اما برخی دیگر به‌شکل خودبه‌خود رخ می‌دهند. پزشکان هنوز مطمئن نیستند که عواملی مانند عفونت‌های ویروسی، مصرف داروها در دوران بارداری، عوارض دوران بارداری (مانند دیابت و فشار خون بالا در دوران بارداری) یا آلاینده‌های هوا در ابتلا نوزاد به اوتیسم موثر هستند یا خیر. به‌همین دلیل، تحقیقات در حال انجام هستند.

انواع اوتیسم

علاوه‌بر دسته‌بندی اوتیسم از نظر شدت علائم به اوتیسم خفیف و اوتیسم شدید، در حال حاضر پنج زیرگروه مختلف برای این اختلال تعیین شده است. مواردی چون:

- اوتیسم همراه با اختلال فکری یا بدون آن
- اوتیسم همراه با اختلال زبانی یا بدون آن
- اوتیسم مرتبط با یک وضعیت شناخته‌شده پزشکی یا ژنتیکی یا عامل محیطی
- اوتیسم مرتبط با یک اختلال رشد عصبی، روانی یا رفتاری دیگر
- اوتیسم همراه با اختلال کاتاتونیا (یک اختلال آشکار روانی حرکتی)

مطمنا چنین طبقه‌بندی به تشخیص راحت‌تر این اختلال کمک می‌کند.

راهکارهایی برای پیشگیری از ابتلا به اوتیسم

برای جلوگیری از اوتیسم در بارداری و بروز علائم اوتیسم جنین توصیه می‌کنیم:

- در سنین زیر ۳۵ سال باردار شوید.
- با تغذیه مناسب در دوران بارداری مانع از وزن کم نوزاد هنگام تولد شوید.
- در دوران بارداری از قرار گرفتن در معرض فلزات سنگین و سموم محیطی اجتناب کنید.
- از مصرف خودسرانه انواع دارو در دوران بارداری پرهیز کنید.
- در دوران بارداری از استرس و اضطراب شدید خودداری کنید.
- سعی کنید در دوران بارداری درگیر عفونت‌های ویروسی نشوید.

نحوه صحیح تشخیص اوتیسم

پزشک کودک شما در معاینات منظم به‌دنبال علائمی از تاخیر در روند رشد خواهد بود. اگر کودک شما علائم اختلال طیف اوتیسم را نشان داد، احتمالاً برای ارزیابی نهایی به روانپزشک یا روانشناس کودک و متخصص مغز و اعصاب اطفال ارجاع داده خواهید شد. اختلال طیف اوتیسم از نظر علائم و شدت بسیار متغیر است و به‌همین دلیل ممکن است روند تشخیص کمی دشوار باشد. از آنجایی‌که آزمایش پزشکی خاصی برای تعیین این اختلال وجود ندارد، متخصصان به‌دنبال بررسی موارد زیر هستند:

- کیفیت تعاملات اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی و رفتاری کودک
- نتایج تست‌های شنوایی‌سنجی، روانشناختی، هوش و گفتاری کودک
- نتیجه آزمایش ژنتیک برای تشخیص اختلالات ژنتیکی موثر در بروز اوتیسم مانند سندرم رت و سندرم X شکننده

گاهی اوقات افراد اوتیستیک تا اواخر عمر تشخیص داده نمی‌شوند و این وضعیت منجر به بروز اوتیسم در بزرگسالان می‌شود. در مورد طول عمر کودکان اوتیسم هنوز نظریه مشخصی وجود ندارد. اما محققان نشان داده‌اند که احتمالاً طول عمر افراد مبتلا به اوتیسم به‌دلیل عدم توانایی در داشتن یک زندگی نرمال کوتاه‌تر است.

انواع روش‌های درمان اوتیسم

بچه‌های اوتیسم واقعا برای ادامه زندگی خود نیاز به کمک دارند. به‌همین دلیل، آموزش بیماران اوتیسم به‌محض تشخیص مشکل آن‌ها در اولویت است. امروزه تعدادی از سازمان‌ها برنامه‌های آموزشی و خدمات پشتیبانی لازم را به این گروه از کودکان و بزرگسالان ارائه می‌دهند. می‌توانید از خدمات آنها استفاده کنید. اختلال طیف اوتیسم یک اختلال پویا است و هر فرد مبتلا به آن تجربه منحصر به فردی دارد. به‌همین دلیل، لازم است چند درمانگر و متخصص به‌صورت هم‌زمان روی موارد زیر کار کنند:

- **درمان‌های رفتاری و ارتباطی.** این درمان‌ها به بهبود طیف وسیعی از مشکلات اجتماعی، زبانی و رفتاری مرتبط با اختلال طیف اوتیسم می‌پردازند. در واقع بر کاهش رفتارهای مشکل‌ساز و آموزش مهارت‌های جدید تمرکز دارند.
- **درمان‌های آموزشی.** کودکان مبتلا به اوتیسم اغلب به برنامه‌های آموزشی هدفمند پاسخ می‌دهند. برنامه‌های آموزشی فشرده می‌توانند زبان و مهارت‌های اجتماعی را آموزش دهند.
- **خانواده‌درمانی.** پس از شرکت در این برنامه آموزشی، والدین و سایر اعضای خانواده می‌توانند یاد بگیرند که چگونه با فرزند اوتیستیک خود تعامل برقرار کنند. به‌گونه‌ای که مهارت‌های اجتماعی و زندگی روزمره را به او آموزش دهند و رفتارهای مشکل‌ساز را مدیریت کنند.
- **سایر روش‌های درمانی.** بسته به نیاز بچه، گفتاردرمانی برای بهبود مهارت‌های ارتباطی، کاردرمانی برای آموزش فعالیت‌های روزمره زندگی و فیزیوتراپی برای بهبود قدرت حرکتی و میزان تعادل بدن نیز ممکن است مفید باشند. یک روانشناس می‌تواند راهکارهایی را برای رفتار درست با این بچه‌ها توصیه کند.
- **دارودرمانی.** اگرچه هیچ دارویی نمی‌تواند علائم اصلی اختلال طیف اوتیسم را بهبود بخشد، اما برخی از داروها می‌توانند به کنترل علائم کمک کنند. برای مثال اگر کودک شما رفتارهای تکانشی داشته باشد، ممکن است داروهایی مشابه با بچه‌های بیش‌فعال دریافت کند. گاهی اوقات از داروهای ضدروان‌پریشی برای درمان مشکلات رفتاری شدید استفاده می‌شود و داروهای ضدافسردگی ممکن است برای رفع اضطراب تجویز شوند.

آزمایشات ژنتیکی تشخیص بیماری اوتیسم

- آزمایش کاریوتایپ
- بررسی سننرم X شکننده (Fragile X)
- بررسی سننرم رت
- آزمایشات هول اگزوم (WES)

مرکز مشاوره و آزمایشگاه ژنتیک غدیرخم یکی از مراکز گروه رهسا می باشد که با کادر علمی مجرب در زمینه تشخیص بیماری اوتیسم و مشاوره ژنتیک برای جلوگیری از وقوع مجدد بیماری در خانواده، آماده ارائه خدمات می باشد. انجام مشاوره ژنتیک برای ارائه اطلاعات درباره علت انتخاب آزمایش و تفسیر نتایج آن از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. کارشناسان ما در آزمایشگاه ژنتیک غدیرخم آماده پاسخگویی به سوالات شما عزیزان می باشند. برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره تلفن ۷۹۲۲۷ تماس حاصل فرمایید.

سخن آخر

متأسفانه نشانه‌هایی وجود دارد که موارد اوتیسم در حال افزایش است. به همین دلیل، توصیه می‌کنیم بروز علائم اوتیسم در کودکان اطراف خود را نادیده نگیرید. در این مطلب سعی کردیم به همه چیز راجع به اوتیسم بپردازیم. امیدواریم مطالعه آن کمک زیادی به افزایش سطح آگاهی شما کرده باشد.

مطالب بخش مقاله و انتشارات سایت گروه پاتوبیولوژی رهسا تنها جنبه اطلاع رسانی و آموزشی دارد

✓ با ما در مسیر سلامتی گام بردارید ✓